

פרק י"ד

פרק זה ילמד באופן בקיאותי. עבור מורים שיש באפשרותם להרחיב, הבאנו את ההרחבות הבאות:

בפרק זה שתי יחידות. היחידה הראשונה קצרה בתוכנה וניתן ללמוד בזריזות את הגורל המוזכר בה. לכן המלצתנו היא ללמוד את שתי יחידות הפרק בשיעור אחד.

יחידה 31 - פתיחה לחלוקת ארץ כנען (א'-ה')

56 ספר יהושע | פרק י"ד

2. מתחו קו בין השבטים לבין המנהיג שנתן להם נחלה.

- ראובן
- שמעון
- לוי
- יהודה
- יששכר
- זבולון
- דן
- נפתלי
- גד
- אשר
- חצי מנשה
- בנימין

יהושע

משה

"וימהלכו בארץ ויכתבו אותה לפי נחלתם" (יה, ה)

55 ספר יהושע | פרק י"ד

פרק י"ד ילמד בבקיאות

סמנו בעיגול בטבלה שלפניכם את החלק שבו אנו שוקים.

ספר יהושע		חלוקת הארץ		כבוש הארץ		הבטיח לארץ	
סוף ימי יהושע	המנהג המנהיג	ערי	החלוקה	סיכום	המשך הכבוש	ראשית הכבוש	א-ד
בשנים	המנהיג	הלוחים	בשילת	יג-יז	יח-יט	כ-כג	כד
כ"ד	יח-יט	כ	כא	כב	כג	כד	כה

יחידה 31 - פתיחה לחלוקת ארץ כנען (א'-ה')

1. מתחו קו בין השבט ובין הצד בארץ שבו נחלה נחלה (עבר הירדן המזרחי או עבר הירדן המערבי).

משימה

משימה (ספר י"ד) - הבטחת שלום.

- ראובן
- שמעון
- לוי
- יהודה
- יששכר
- זבולון
- דן
- נפתלי
- גד
- אשר
- יוסף
- בנימין

שימו לב! מה המיוחד בשבטים יוסף ולוי?

הקדמה

עד פרק י"ד למדנו על כיבוש חלקים נרחבים בארץ ישראל. עתה נשארה המשימה לחלק את הארץ לשבטים. כיצד נדע איזה מקום מתאים לכל שבט? האם אפשר לעשות הגרלה, כך שהחלטה לא תהיה בידי בני אדם? אם כן, כיצד?

ובכלל, האם לא הייתה לעם ישראל עמדה בבחירת הנחלה? הייתכן שכאשר מחלקים נחלות בדרך של גורל יהיו שבטים שלא יהיו מרוצים מהחלוקה?

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מדוע חלוקת הארץ לשבטים מתבצעת באמצעות גורל?
2. מה משמעות העובדה שהארץ נחלקת בגורל?

3. מי היו אחראים על חלוקת הארץ? מדוע דווקא הם?

אפשרויות למענה ולדיון

הגורל מביא לידי ביטוי את רצון ה' - היכן הנחלה המתאימה לכל שבט, על פי אופיו הפנימי. הגורל הוא אחת מדרכי ההתגלות האלווקית, אך בשונה מנבואה, שבה הדיבור עם בני האדם הוא ישיר, הגורל הוא דיבור נסתר.

התיישבות השבטים בארץ אינה יכולה להיות שרירותית. לכל שבט ישנה זהות מיוחדת, ולכל חלק בארץ ישנו ייחוד. החיבור בין הארץ לשבט מוציא לפועל את הכוחות הטמונים בארץ ובכל שבט. חלוקת הנחלות לשבטים אינה מקרית, הכול מאת ה' יודע תעלומות.

להבהרת העניין והמחשתו ניתן לומר שילד שלא לומד במקום שמתאים לו, כוחותיו מתבזזים. רק במקום שמתאים לו הוא יוכל לממש את הפוטנציאל הטמון בו.

כפי שמתואר בחז"ל,³⁸ כך נערכה חלוקת הארץ:

בחלוקה הראשונה הקב"ה קבע מראש למי יהיה שייך כל חלק בארץ ישראל.

החלוקה השנייה הייתה בידי אלעזר הכהן, שגילה באמצעות האורים והתומים מה קבע הקב"ה. היו שתי קלפיות: בקלפי אחת היו שמות השבטים ובקלפי שנייה היו שמות החלקים בארץ. אלעזר הכהן היה מכוון ברוח הקודש איזה שם של שבט יעלה עכשיו מהקלפי ואיזה אזור בארץ יעלה וישתייך לאותו שבט.

חלוקה שלישית הייתה בידי יהושע ובאמצעות גורל.

חלוקה רביעית הייתה ע"י נשיאי השבטים, שהיו מודדים את כל החלקים בארץ, והם העניקו לכל שבט את השטח המגיע לו.

בכל החלוקות האלו נראה שמצד אחד הקב"ה הוא שיודע היכן המקום הראוי לכל שבט, ומצד שני בני האדם מוצאים באופן עצמאי את מקומם, כפי שהקב"ה גילה להם באמצעות הגורל.

המסרים העולים מן היחידה

1. **אמונה בה'**: השבטים היו צריכים להאמין בה', שנתן להם את המקום הכי נכון וטוב בשבילים מכל רחבי הארץ.

2. **שייכות ה' לארץ**: ה' נותן תשומת לב מיוחדת לכל שבט בהנחלתו בארץ כיוון שהארץ הזו מיוחדת לה', וכשהוא מנחיל אותה הוא דואג לארץ שיהיה לה הכי טוב עם היושבים בה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

ניתן ליצור משחק המהווה מעין הגרלה שעשו בחלוקת הארץ: קחו קופסה ריקה. רשמו על עשרה פתקים שמות של אזורים בארץ. כל נציג של שבט לוקח פתק אחד, ובזה הוא זוכה בחלקו בארץ.

38 על פי הגמרא בבא בתרא קכ"ב, ע"א.

יחידה 32 - נחלת כלב (ו'-ט"ו)

57 ספר יהושע | פרק י"ד

באורי
מילים

 "משי" - מלשון הכנסת
לב המטרה.

יחידה 32 - נחלת כלב (ו'-ט"ו)

3. מי ניגש עם כלב אל יהושע?

4. כלב בן יפונה חי בתקופה חשובה מאוד לעם ישראל. כתבו את הכותרות המתאימות מתחת לציר הזמן שלפניכם. העזרו בבנק הכותרות.

כלב מבקש את חברו לנחלה (אחרי כיבוש הארץ)	שליחת המרגלים	בני ישראל במצרים
---	---------------	------------------

בנק כותרות: כלב בן 85, כלב בן 40, כלב טלד

5. "עלֵבֵן הַיִּמָּה חִבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יִפְּנָה הַקִּנְזִי לְנַמְלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה עָן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרָיו ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל".
הדגישו בצבע את המילים המסבירות מדוע זכה כלב לקבל נחלה בחברון.

6. כיצד נקראה חברון בעבר ומדוע נקראה בשם זה?

הכפר הישן של חברון, הנחמד ליהושע חזק. עם מנזר כל הנראה כחברון של כלב

הקדמה

כמתואר בחומש במדבר (פרקים י"ג-י"ד), כלב בן יפונה היה מן התרים את הארץ. הוא הסתכל בעין טובה על הארץ ולא הוציא דיבה רעה עליה, והקב"ה מבטיח לכלב שייכנס לארץ וינחל בה. עתה הגיע הזמן למלא את ההבטחה, לכן ניגש כלב בן יפונה ליהושע ומבקש את החלק שמגיע לו בארץ ישראל, העיר חברון.

מדוע בחר דווקא בעיר חברון?

כלב מתואר כאיש נמרץ היוצא להשלים את המשימה שאותה התחיל בקיום שליחותו ע"י משה.

האם כלב יוכל לעמוד באתגר הגדול שהציב לעצמו?

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. האם כלב מבקש רק בקשה פרטית לקבל נחלה, או שלבקשתו ישנה משמעות כלל-ישראלית?

2. מתוך הכתוב בפסוקים ומתאורו את עצמו, מה אנו לומדים על אישיותו של כלב?

אפשרויות למענה ולדיון

כשכלב תר את הארץ, הוא הגיע לחברון.³⁹ כלב רוצה להשלים את המשימה שהמרגלים ששלח משה לא המשיכו. הם ראו את הענקים שבחברון, פחדו מהם והסיתו את לב עם ישראל לא להיכנס לארץ. אחרי ארבעים שנה כלב זוכר את מעשיהם ורוצה לסיים את המסע שאליו נשלח ע"י משה - להילחם בענקים. לכן כלב רוצה דווקא את חברון.⁴⁰

בקשתו של כלב את חברון אינה רק בקשה פרטית לנחלה, אלא סגירת מעגל בשביל עם ישראל כולו, שתיתן את הקרקול שטבעו המרגלים בימי משה. עתה הם אינם חוששים מעמי הארץ, אלא עולים בגבורה ויורשים את הארץ.

מהפסוקים עולה שכלב הוא איש אמיץ, סבלני ובעל תכונות של מנהיג, ומתוך כך במשך ארבעים שנה הוא זוכר את ההבטחה ומחכה לקיומה ולהתממשותה.

המסרים העולים מן היחידה

1. **אהבת הארץ:** באה לידי ביטוי ברצון של כלב לנחול בארץ ובמקום המאיים שבו מתגוררים הענקים.
2. **לשמוע בקול ה':** כלב אינו הולך בעצת היצר הרע כמו שאר המרגלים אלא שומע בקול ה', כך שאם ה' רוצה להכניס את ישראל לארץ, זה המעשה הטוב והנכון.

הצעות להמחשה ולהרחבה

שאלת הפנמה: כלב קיבל שכר על נאמנותו כמרגל בזמן חטא המרגלים. מדוע חשוב לתת שכר לאדם שעשה מעשה טוב? האם קיבלתם פעם שכר על מעשה טוב שעשיתם? מה עשיתם ומה היה השכר שקיבלתם?

39 גמרא סוטה ל"ד, ע"ב.

40 מעלות נוספות של העיר חברון: 1. האבות והאימהות קבורים במערת המכפלה שבחברון; 2. אברהם קיים בה את מצוות ברית המילה.